

Debreceni Ítéltábla

Bf.II.6/2025/21.

A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2026. február 2. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta következő

í t é l e t e t :

A különösen nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás büntette és más bűncselekmény miatt Terheltl III. rendű vádlott ellen folyamatban lévő büntető ügyben a Debreceni Törvényszék 2021. március 1. napján kihirdetett 24.B.142/2020/196. számú ítéletét Terheltl III. rendű vádlott tekintetében megváltoztatja.

A szabadságvesztés és a közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát egyaránt 6 (hat) évre enyhíti és e vádlottat 300 (háromszáz) napi tétel, 5000 (ötezer) forint egy napi tétel összegű, 1 500 000 (egymillió-ötszázezer) forint végösszegű pénzbüntetésre is ítéli.

A pénzbüntetést meg nem fizetés esetén börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

A egyéb érdekelt3 vagyonának terhére elrendelt vagyonekobjást mellőzi.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét III. rendű vádlott tekintetében helybenhagyja.

A kiszabott szabadságvesztésbe Terheltl III. rendű vádlott által a 2022. március 25. napjától 2024. december 14. napjáig végrehajtott szabadságvesztés büntetést is beszámítani rendeli.

A másodfokú határozat ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

[1] A Debreceni Törvényszék a rendelkező részben írt ítéletében Terheltl III. rendű vádlottat költségvetési csalás büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont] és folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345.§) miatt halmazati büntetésül 8 év börtön végrehajtási fokozatú szabadságvesztés büntetésre, 8 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 8 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. Megállapította, hogy e vádlott a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra és a szabadságvesztés tartamába a 2021. február 22. napjától 2021. február 26. napjáig bünygyi felügyeletben töltött időt beszámította. Az Terheltl III. rendű vádlott által képviselt egyéb érdekelt³ vagyonának terhére 735 949 000 forint erejéig vagyonekobzást rendelt el. A bűnjelek közül e Kft. vonatkozásában lefoglalt számlák és ÁFA analitika lefoglalását megszüntette és kiadni rendelte III. rendű vádlott részére.

[2] Az elsőfokú ítélet ellen bejelentett ellentétes irányú fellebbezések folytán a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2021. december 7. napján meghozott Bf.IV.282/2021/79. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, Terheltl III. rendű terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztést 6 év 6 hónapra enyhítette, őt egyidejűleg 300 napi tétel – napi tételenként 5 000 forint, összesen 1 500 000 forint – pénzbüntetésre is ítélte.

[3] Ezt követően a Kúria felülvizsgálati eljárásában a 2023. január 19. napján kelt Bfv.II.330/2022/27. számú végzésében – többek között – Terheltl III. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Debreceni Törvényszék 24.B.142/2020/196. és a Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.IV.282/2021/79. számú ítéletét Terheltl III. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[4] Terheltl III. rendű terhelt jogi képviselője által az képviselő⁴hoz előterjesztett alkotmányjogi panasz alapján az képviselő⁴ a 2024. december 10. napján meghozott IV/1272/2023. számú határozatával megállapította, hogy a Kúria Bfv.II.330/2022/27. számú végzése és a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú Bf.IV.282/2021/79. számú ítélete III. rendű terhelt tekintetében alaptörvényellenes, ezért a végzésnek és az ítéletnek a III. rendű terheltre vonatkozó részét megsemmisítette azzal, hogy az képviselő⁴ döntése a Kúria végzésének és a másodfokú jogerős ítéletnek a hatályát a többi terhelt vonatkozásában nem érintette; emellett a Debreceni Törvényszék, mint elsőfokú bíróság 24.B.142/2020/196. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasította.

[5] Az képviselő⁴ fenti határozata következtében a büntetőeljárásról szóló 2017. XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 632. § (1) bekezdése és 635. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárás a Debreceni Ítéltábla előtt Bf.II.6/2025. számon van folyamatban.

[6] Az elsőfokú ítélet ellen Terheltl III. rendű vádlottat érintően két irányban került sor fellebbezések bejelentésére.

[7] Egyfelől az ügyészség élt perorvoslattel Terheltl III. rendű vádlott terhére, büntetésének súlyosítása érdekében, illetve a terhére rótt bűncselekmények minősítésének pontos megállapítása érdekében, III. rendű vádlott cselekvőségével érintett I. tényállás tekintetében a tényállás részbeni megalapozatlansága miatt - a vagyoni hátránnyal kapcsolatban azt hiányosnak jelölve - fellebbezett, amely mellett sérelmezte az elsőfokú határozat jogorvoslati részének mellőzését is.

[8] Az ügyészség fellebbezésében kifejtett álláspontja szerint az I. vádpontot érintő vádkiegészítés ellenére az elsőfokú bíróság az abban írtak jogi sorsáról az ítéleti tényállásban

nem tett említést, azt nem számszerűsítette, annak ellenére, hogy a egyéb érdekelt³ az eredetileg az adóhatóság által kiutalni megtagadott összeghez időközben hozzájutott. A vagyoni hátrány pontos mértékének meghatározásakor a 476 943 000 forint figyelmen kívül hagyása miatt az I. tényállási pont hiányos, ami azonban az ügyiratok tartalma alapján kiküszöbölhető. Mindezen túlmenően kifogásolta, hogy az I. tényállási pontban szereplő cselekmény kapcsán a törvényszék a bünszövetség elkövetési következményeit nem vonta le ítéletében, a költségvetési csalás büntette vonatkozásában a bünszövetségi elkövetés súlyosító körülményt eredményez. Összességében Terheltl III. rendű vádlott tekintetében az elsőfokú ítélet megváltoztatására, a szabadságvesztés büntetés mellett e vádlottal szemben pénzbüntetés kiszabására, illetve a egyéb érdekelt³-vel szemben alkalmazott vagyonelkobzás mértékének felemelésére tett indítványt.

[9] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség az képviselő⁴ határozatával megsemmisített másodfokú határozat alapját képező korábbi másodfokú eljárásban előterjesztett Bf.69/2019/13. számú átiratában az ügyészség fellebbezését Terheltl III. rendű vádlott tekintetében részben módosította. Terheltl III. rendű vádlott által okozott vagyoni hátrány tényleges bekövetkezésére, a cselekmény befejezettségének megállapítására irányuló ügyészségi fellebbezési indítványt változatlanul fenntartotta, hivatkozással arra, hogy az 1 199 694 000 forint vagyoni hátrány a egyéb érdekelt³ által visszaigényelt adó tekintetében bekövetkezett. Ezért a részbeni kísérleti szakban maradás e vádlott tekintetében enyhítő körülményként nem jöhet szóba. További álláspontja szerint Terheltl III. rendű vádlott a terhére rótt bűncselekményekben betöltött elkövetői minősége bünszervezeti elkövetőként történt, így a költségvetést sértő cselekvősége az 1978. IV. törvény 310. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pontja szerinti költségvetési csalás büntetendők minősítendő, figyelemmel az 1978. évi IV. törvény 138/A. § e) pontjára is, annak kifejtése mellett, hogy az elbíráláskor hatályos törvény nem nyújt enyhébb elbírálást az elkövetéskori hatályos törvényhez képest. Emellett továbbra is indítványozta III. rendű vádlottal szemben pénzbüntetés kiszabását, illetve a bünszervezeti elkövetői minőségre tekintettel a feltételes szabadságra bocsátásból való kizárást is indokoltnak tartotta.

[10] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a megismételt eljárás során előterjesztett Bf.37/2025/3. számú átiratában a fellebbviteli főügyészség 2021. június 24. napján kelt Bf.69/2019/16. számú másodfokú átiratát III. rendű vádlott tekintetében megváltoztatta oly módon, hogy az elsőfokú bíróság által a költségvetési csalásra és a hamis magánokirat felhasználására alkalmazott anyagi jogi minősítést törvényesnek találva mellőzte III. rendű vádlott költségvetést károsító cselekményének bünszervezetben való elkövetése megállapításának indítványozását. A pénzbüntetés kiszabására vonatkozó indítványát fenntartotta és a vagyoni hátránynak a fellebbező ügyész által indítványozott összegben való megállapítását is indokoltnak tartotta, ami azonban a cselekmény minősítésére nincs kihatással. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletének III. rendű vádlott tekintetében történő megváltoztatására, a vagyoni hátrány összegének felemelésére, III. rendű vádlottal szemben pénzbüntetés kiszabására, egyebekben az elsőfokú ítélet helybenhagyására tett indítványt.

[11] Másfelől Terheltl III. rendű vádlott és védője élt jogorvoslattal az elsőfokú ítélet ellen, annak III. rendű vádlottat érintő valamennyi rendelkezése ellen. Terheltl III. rendű vádlott e körben különösen bűnössége megállapítását és vele szemben kiszabott büntetéseket sérelmezte, törvénysértőnek tartva a bizonyítékok értékelését is.

[12] Terheltl III. rendű vádlott védője fellebbezésének a megismételt másodfokú eljárásban előterjesztett írásbeli indokolásában elsődlegesen III. rendű vádlott felmentésére tett indítványt a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással, másodlagos indítványa a Be. 608. § (1) bekezdésének a) pontjára figyelemmel az elsőfokú ítélet hatályon kívül

helyezésére, harmadlagos indítványa pedig III. rendű vádlottal szemben kiszabott büntetés jelentős mértékű enyhítésére irányult. Emellett a korábban eljáró védők fellebbezésében írt észrevételeket, okfejtéseket, indítványokat is teljes egészében fenntartotta.

[13] A védő a fellebbezésének a megismételt eljárás során előterjesztett indokolásában az képviselő⁴ számos határozatán alapuló gyakorlatára hivatkozással kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság azzal a magatartásával, amely szerint a titkos információgyűjtéssel érintett, s az elsőfokú eljárásban a védő által több alkalommal kért végzéseket nem adta át a részére, azok kézbevétele, a jogszabályoknak megfelelési szempontjából való tartalmi megvizsgálását megakadályozva az iratok kiadását megtagadta, olyan eljárási szabályt sértett, amivel a tisztességes eljárás és a hatékony védelemhez való jog részkövetelményeivel összefüggő alkotmányossági ismérvek teljessége megsérült. Ennek következménye nem lehet más, mint az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása.

[14] Ezzel összefüggésben hangsúlyozta, hogy az elsőfokú tanács elnöke helyt adott azon védői indítványnak, ami arra irányult, hogy a tanács elnöke a titkos információgyűjtés és a titkos adatszerzés engedélyezésére vonatkozó nyomozási bírói végzéseket, valamint az így szerzett bizonyítékok felhasználásának engedélyezésére vonatkozó elnöki végzéseket szerezze be, csatolja az iratokhoz és bocsássa III. rendű vádlott és védője rendelkezésére. E bírói döntést az 51. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 31. oldalának utolsó előtti bekezdése tartalmazza, ami szerint a tanács elnöke kifejezetten rendelkezett arról, hogy a védő megkapja a kérdéses elnöki végzéseket. Ezzel szemben a 133. számú tárgyalási jegyzőkönyv 13. oldalának tanúsága szerint a tanács elnöke később, mikor az iratokhoz akarta csatolni a védő által kért végzéseket, arról tájékoztatta a védőt, hogy a törvényszék „szakmai vezetősége” közbeavatkozott, a szakmai vezetés felhívta a tanács elnökének figyelmét a Be. 257. § (1) és (2) bekezdéseire. Nem elég tehát, hogy az iratok kiadása alapjogsértő módon elmaradt, hanem annak körülményei is önálló alapjogi sérelemként tételeződnek, hiszen a bírósági vezető egy konkrét ügyben hozott bírói döntés semlegesítése érdekében, egy eleve alapjogsértő állapot fenntartásába avatkozott közbe. Ezzel pedig az ítélezésben hivatalosan részt nem vevő harmadik személy olyan befolyást gyakorolt a bíróra, amelynek nyomán a bíró korábbi döntését megmásította. Ennek következtében egyrészt sérült a bírói belső függetlenség, másrészt a pártatlanság követelménye is csorbát szenvedett. A pártatlanság követelménye kapcsán kifejtette, hogy az eljáró bíró nem volt elfogulatlan, szándékos magatartásával ugyanis olyan helyzetbe hozta III. rendű terheltet és a védőt, hogy őket az eljárás más szereplőihöz, az ítélezést végző bíróhoz és a vádat képviselő ügyészséghez mérten hátrány érje, ami a fegyveregyenlőség sérelmét okozta, ez pedig szembetűnő elfogultságot és pártatlanságot tükrözött. A jogsérelmek összeadódtak, ami az elsőfokú ítéletet érdemben felülbíráhatatlanná tette. A konkrét ügyben mind a szubjektív, mind a látszatra vonatkozó objektív teszt mentén végzett vizsgálat egyértelműen kimutatható sérelmet igazolt, tekintettel a szakmai vezetés mint külső beavatkozás érdemi eredményességére is, amelynek korrekciójára sem a rendes, sem a rendkívüli eljárás nem alkalmas, az alapjogsérelem érdemi orvoslásának egyetlen módja a fellebbezéssel támadott döntés hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása.

[15] A bizonyítékok értékelését kifogásolva a védő kifejtette, hogy az elsőfokú ítélet a bűnösségre vont következtetését alapvetően két bizonyítási eszközökből szerzett bizonyítékokra alapította: egyrészt a titkos információgyűjtés keretében rögzített telefonbeszélgetésekre, másrészt szakértő² igazságügyi adó- és könyvszakértő szakvéleményére. Az elsőfokú bíróság a 2018. szeptember 10. napján kelt 119. számú végzésével a szakértő intézet részéről szakértő² adó- és könyvszakértőt rendelte ki, amely megfogalmazásból nem tűnik ki sem a szakértő intézet, sem a konkrét szakértő személyére

vonatkozó bármely azonosító adat. Az ügyben érkezett igazságügyi könyvszakértői vélemény fejlődésében a Nemzeti Szakértő és Kutató Központ Debreceni Intézet megnevezés szerepel, az aláírás pedig szakértő2 igazságügyi adó- járulék- és könyvszakértő személyétől származik. A Be. 189. § (3) bekezdéséből pedig az következik, hogy amennyiben a bíróság szakértői intézmény megkeresése mellett dönt, úgy az intézet az általa foglalkoztatott szakértők közül kijelöli a konkrét ügyben eljáró szakértő személyét, amely kijelölésről tájékoztatja a kirendelő bíróságot. Szakértői intézmény főállású foglalkoztatottjaként szakértő2 szakértő közvetlen kirendelésére tehát nem kerülhetett volna sor, a szakértő kirendelése így jogsértő.

[16] Emellett e szakértő által adott szakvélemény is aggályos, hiszen olyan kérdésekben foglalt állást, amelyek túlmutatnak kompetenciáján és így ellentmondásban állnak a szakvéleménnyel szemben támasztott követelményekkel. Mindezen túlmenően a szakvélemény bíróság általi értékelése iratellenesnek mutatkozik, mivel a bíróság vizsgálata kiindulópontjának azt tekintette, hogy a egyéb érdekelt3 könyvelési anyaga 1998. és 2017. közötti időszakra nézve az iratok között teljeskörűen rendelkezésre áll, valamint annak tartalma kifogástalan. Amennyiben azonban a könyvelési anyag kifogástalan, úgy erre redukálva a költségvetési csalás fogalmilag értelmezhetetlen. Összességében mind a titkos információgyűjtéssel, mind a szakvéleménnyel kapcsolatban olyan tartalmi és eljárásjogi aggályok merültek fel, amelyek jogszerű felhasználásra alkalmatlanná teszik azokat, márpedig az ítéleti tényállás nyilvánvalóan a két bizonyítási eszközre épül, így ezek felhasználhatóságának hiánya az ítélet további, csak a megismételt eljárásban orvosolható fogyatékoságaihoz vezethet, az ítélet megalapozatlanná vált, a tényállás felderítetlen maradt, amelyet eljárási hibaként az ügyiratellenesség is kiegészített. A megalapozatlanság kiküszöbölése a másodfokú eljárásban nem lehetséges, mivel a tényállás megállapításához jogszabályellenes, törvénysértő bizonyítás vezetett, amit csak teljeskörű bizonyítási eljárással lehet kiküszöbölni, új, kompetens szakértő kirendelése, s számára helyes kérdések feltétele mellett.

[17] Ezen túlmenően, illetve mindezek mellett az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségét is megsértette. A titkos eszközökkel folytatott felderítés eredménye és a szakvélemény jogszabálysértő elfogadása mellett sem adott teljeskörűen számot arról, hogy III. rendű vádlott mely magatartása volt az, ami akár a költségvetési csalás bűncselekményét, akár az okirati cselekményt a bűnösség körében megalapozta. Hangsúlyozta, hogy a költségvetési csalás tényállása szándékos magatartást feltételez és materiális bűncselekmény, melyhez képest az elsőfokú ítélet megelégedett azzal a hipotézissel, hogy az értékesítés során az abban résztvevő személyek között tényleges gazdasági kapcsolat hiányában került sor fiktív számlák kiállítására. Álláspontja szerint az indokolás ezzel kapcsolatban csak akkor lenne teljeskörű, ha a bíróság valamennyi bizonyítékot egymásra vonatkoztatva, egymással összevetve, azokat ténylegesen megvizsgálva, koherensen értékelte volna. Valódi mérlegelés hiányában az ítélet csak a vádlotti védekezésre vonatkozó szubjektív értékelését tartalmazza, ami nem csupán az ártatlanság vélelmét, de tartalmilag a hatékony védekezéshez való jogot is sérti és kiüresíti a Be. 7. §-ában megfogalmazott kétséget kizáró bizonyosság hiányának a terhelt javára történő értékelés lehetőségét is. A terhelt cselekvőségét és annak eredményét pontosan meg kell feleltetni a törvényi tényállásnak és az indokolásból a releváns bizonyítékoknak, valamint azok mérlegelésének részletesen ki kell tűnnie, ami jelen esetben teljes mértékben hiányzik.

[18] Mindezen túlmenően III. rendű vádlott büntetőjogi felelőssége, a szándék hiánya körében figyelembe veendőnek tartotta az Európai Bíróság töretlen gyakorlatát, ami világos mércét ad arra, hogy a HÉA körben hol vannak a cégvezető büntetőjogi felelősségének határai, amivel az elsőfokú ítélet egyáltalán nem foglalkozott. Számos döntéssel alátámasztottan kifejtett véleménye szerint III. rendű vádlott büntetőjogi felelőssége

nem állapítható meg, a tényállási elemekre nincs ugyanis objektív mércével mért hitelesnek elfogadható olyan bizonyíték, amit EUB a döntéseiben „bűnös magatartásként” detektál. Ellenkezőleg: III. rendű vádlott bűnösségének megállapítása éppen olyan körülményekre alapozott, amelyeket ez az ítélezési gyakorlat tilalmaz.

[19] Harmadlagos, a büntetés enyhítését célzó indítványa körében az extrém időmúlás, a büntetőeljárás elhúzódása mellett arra hivatkozott, hogy a kifogástalan életvitelű, egész életében dolgozó, idősebb korú, több betegséggel küszködő III. rendű vádlott büntetés címen már hosszú időt töltött fogvatartó intézetben. A III. rendű vádlott személyében semmiféle olyan társadalomra veszélyesség nem lelhető fel, amelynek kiküszöböléséhez további fogvatartására lenne szükség, vagy amelynek formálásában bármiféle fogvatartással kellene/lehetne segíteni, melyre tekintettel a kiszabott szabadságvesztés jelentős mértékű csökkentése indokolt.

[20] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a 2025. május 8. napján kelt Bf.37/2025/5. számú átiratában III. rendű vádlott meghatalmazott védője fellebbezés kiegészítése tárgyú beadványára tett írásbeli észrevételében kifejtette, miszerint a titkos információgyűjtés eredményének felhasználására vonatkozó nyomozási bírói végzések nem tartoznak a terhelt által megismerhető iratok körébe. A Be. 257. § (2) bekezdésének értelmében a törvényszék elnöke által adott igazolás képezi a megismerhető iratok részét és arra szolgál, hogy későbbiekben ellenőrizni lehessen, ha a büntetőeljárásban a megelőzően folytatott titkos információgyűjtés eredményére hivatkoznak. Nem a titkos információgyűjtés eredményéről, hanem a tényről állít ki igazolást a törvényszék elnöke azzal, hogy az igazolás lényeges tartalmi eleme a titkos információgyűjtés engedélyezésre irányuló előterjesztés, illetőleg az engedély kereteinek ismertetése. Hivatkozott az képviselő 3001/2021. (I.21.) határozatának [37] bekezdésében írtakra, melynek nyomán jelen elsőfokú ítélet tekintetében nem merült fel az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kétélye, valamint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés. Ennek fényében az a védői következtetés, amely szerint az alapjogsérelem érdemi orvoslásának egyetlen módjaként a fellebbezéssel támadott elsőfokú döntés hatályon kívül helyezése szükséges, nem megalapozott. A szakértő kirendelésével kapcsolatosan felvetett védelmi aggályokra reagálva hangsúlyozta, hogy a szakértői intézet elsőfokú bíróság általi kirendelése az eljáró szakértő személyének megjelölésével nem teszi a szakvéleményt megalapozatlanná. Hivatkozott az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. XXIX. törvény 48. § (1), (2) és (3) bekezdésében, valamint 47. § (6) bekezdésében írtakra, mely rendelkezések nyomán az igazságügyi könyvszakértői vélemény bíróság általi értékelése és vizsgálatának lehetősége fennáll, a védői érveléssel szemben nem eredményezik az ítélezés egyfokúvá válását, s az elsőfokú ítélet teljes megalapozatlanságát.

[21] Terhelt III. rendű vádlott meghatalmazott védője a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség fenti észrevételére írt beadványában hangsúlyozta, hogy a lehallgatott telefonbeszélgetésekkel összefüggésben nemcsak azok engedélyezésére vonatkozó, a jogszerűséget lényegesen érintő dokumentációs tartalom megismerésének megtagadása, hanem annak minden körülménye sérelmes volt. Eljárásjogilag elfogadhatatlan, hogy a bíróság olyan bizonyítékokra alapozza az ítéletét, amelynek sem a jogszerűségét, sem a tényyszerűségét a terhelt, illetve a védő nem volt jogosult megismerni, ellenőrizni, cáfolni vagy vitatni. Ez teljes mértékben szembehelyezkedik az képviselő 3360/2023. (VII.19.) AB határozatában testet öltő 30 éves gyakorlattal, amely mindenképpen az iratok teljességét rendeli a felek birtokába kerülni. Ennek hiányában a védelem olyan központi kérdésekről sem szerezhetett tudomást, hogy az eljárásban kizárt bíró vett-e részt. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokon eljáró bíró távolról felmutatta a megismerni indítványozott iratokat, rendelkezett is azok védőknek történő kézbesítéséről, melynek egyedül a szakmai vezetőség utólagos utasítása szabott gátat. A felmutatás megnevezésű eljárási cselekményt azonban a Be. nem

ismeri, ez nem a bizonyítási eszköz, még kevésbé a bizonyítékok megismerésének jogszerű módja.

[22] A fellebbviteli főügyészség által hivatkozott AB határozatban foglaltakkal kapcsolatban kitért arra is, miszerint nem egyedülálló gyakorlat, hogy az képviselő4 az elsőfokú eljárás hibáinak orvoslását, a megsemmisítési okok konzekvenciájának a levonását a rendes bíróságokra bízta, hiszen a másodfokú eljárás korrigálhatja az elsőfokú eljárás hibáit, tévedéseit. A fellebbviteli főügyészség észrevételében írtakkal ellentétben a szakértői kirendeléssel kapcsolatos, a védelem által kifogásolt hiba középpontjában nem az áll, hogy önmagában az intézmény kirendelése a szakvéleményt megalapozatlanná tette, hanem az intézményi alkalmazott szakértő közvetlen kirendelése eljárási szabálysértést valósít meg, mivel ilyen konstrukciójú kirendelésre nincs törvényes lehetőség. Az elsőfokú bíróság így jogszerűtlenül beszerzett bizonyítékokra alapozta az ítéletét, az elsőfokú ítélet ennek nyomán vált megalapozatlanná. A szakvélemény már azzal visszavonhatatlanul erodálódott, hogy a szakértő kirendelésére vonatkozó szabályokat éppen az a bíróság kerülte és sértette meg, amelyik azután az általa előidézett jogszerűtlenség tudatában felhasználta az így keletkezett szakvéleményt. A szakértői kompetencia és a szakvélemény megalapozottsága teljesen más kérdéskör. Ami nem különleges szakértelmet igénylő kérdés, vagy bár az, de a szakértő kompetenciája arra nem terjed ki, arra az adott szakértő szakvéleményt nem adhat, azt a bíróság szakvéleményként figyelembe nem veheti.

[23] Az ítéltábla a megismételt másodfokú eljárásban az elsőfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezéseket a Be. 635. § (1) bekezdése nyomán a Be. 599. § (1) bekezdése szerint nyilvános ülésen bírálta el. A nyilvános ülésen a fellebbviteli főügyészség nem kívánt részt venni, Terheltl III. rendű vádlott meghatalmazott védője az írásbeli indítványában, észrevételében foglaltakkal egyezően tartotta fenn a fellebbezése irányát. Terheltl III. rendű vádlott utolsó szó jogán tett felszólalásában továbbra is ártatlanságát hangsúlyozta, emellett jelenlegi egészségügyi állapotára vonatkozóan csatolta a háziorvosának igazolását.

[24] Az ítéltábla – az képviselő4 IV/1272-34/2023. számú határozatában írtakra is tekintettel – az elsőfokú bíróság ítéletét az azt megelőző eljárással együtt kizárólag Terheltl III. rendű vádlott tekintetében bírálta felül a Be. 590. § (1), (2) és (9) bekezdésben foglaltakra tekintettel teljes terjedelmében. A teljeskörű revízió kitért az eljárási szabályok megtartására, Terheltl III. rendű vádlott cselekvőségével érintett bűncselekmény vonatkozásában az ítélet megalapozottságára, III. rendű vádlott bűnösségének megállapítására, cselekményeinek jogi minősítésére, a büntetés kiszabására, az indokolás helyességére és az egyéb rendelkezésekre is.

[25] A felülbírálat során a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást túlnyomórészt a perrendi szabályoknak megfelelően folytatta le, nem vétett sem abszolút szabálysértést [Be. 608. § (1) bekezdés a)-h) pont], sem olyan relatív perjogi hibát [Be. 609. § (1), (2) bekezdés], ami az érdemi felülbírálatot kizárná és III. rendű vádlott tekintetében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, így az az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását eredményezné.

[26] A védelmi fellebbezésében foglalt állásponttól eltérően az elsőfokon eljáró bíróság törvényesen megalakított volt, a törvényben előírt összetételben járt el és a tárgyalási jegyzőkönyvekből kitűnően a bírói tanács tagjai a tárgyaláson mindvégig jelen voltak. A bírósági eljárás a Be. 2018. július 1-én történt hatálybalépését megelőzően indult meg, a büntetőügynek a Debreceni Törvényszékre érkezésekor hatályos korábbi eljárási törvény, az 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban régi Be.) 14. § (2) bekezdése szerint a törvényszék mint elsőfokú bíróság a régi Be. eltérő rendelkezéseinek hiányában egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban járt el. A Be. 868. § (2) bekezdése szerint az új Be.

hatálybalépésével az eljárás főszabályként a korábbi jogszabályban meghatározott összetételű bíróság folytatja le, ha az ügy a Be. hatálybalépése előtt a bírósághoz érkezett.

[27] Kizárt bíró sem vett részt az eljárásban [Be. 608. § (1) bekezdés b) pont], hiszen a Debreceni Törvényszék Elnöke 2012. október 16. napján kelt El.8-1/2012/1. és 8. számú igazolásait kiállító törvényszéki elnök az ügyben eljáró nyomozási bírók között nem szerepel.

[28] A védelmi perorvoslatban foglaltakkal ellentétben a Be. 608. § (1) bekezdés a) pontjának II. fordulatában írt azon feltétlen eljárási szabálysértés sem valósult meg, amely szerint a tárgyaláson a tanács tagjai nem voltak mindvégig jelen. A védelmi fellebbezés ezen eljárási szabálysértés megvalósulására okot adó körülményként azt jelölte meg, hogy az eljáró tanács elnöke a titkos információgyűjtésre vonatkozó iratok kiadására vonatkozó döntését „szakmai utasításra” változtatta meg, amivel egyébiránt megsértette a bíróság III. rendű vádlott védelemhez való jogát és a fegyveregyenlőséget is.

[29] Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy a bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatók. A védelmi perorvoslat ezen része valójában ez utóbbi, a bírói függetlenség lényegi elemeként jelentkező rendelkezés sérelmét látta megvalósulni, mely érveléssel összefüggésben ez az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított, a bíróságok tisztességes eljáráshoz fűződő alapjog csorbulását is eredményezte.

[30] Az Alaptörvényben biztosított fenti jogokat esetlegesen sértő bírói döntés azonban az képviselő4 alkotmányjogi panasz eljárásában orvosolható [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pont; az képviselő4ről szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 27. § (1) bekezdés]. Az képviselő4 a IV/1272-34/2023. számú határozatában megvizsgálta az indítványozó által előterjesztett ezen kifogásokat és megállapította, hogy az elsőfokú ítélet tekintetében nem merült fel az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kéteye, valamint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, ezért ebben a tekintetben érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatását nem tartotta indokoltnak (AB határozat [36] bekezdés).

[31] Részben perjogi kérdés, de a bizonyítékok értékeléséhez és ezáltal ténykérdésekhez is kapcsolódik, ezért itt kell kitérni rá, hogy a védő által indítványozott iratok kiadásával kapcsolatos törvényszéki eljárás is törvényes volt.

[32] Előre kell bocsátani a Be. 870. § (1) bekezdését, ami szerint a Be. hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az ezt megelőzően a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt a törvény másként nem szabályozza.

[33] A büntetőeljárás megindítását megelőzően a benyújtó10ról szóló 2010. évi CXXII. törvény (NAV tv.) alapján folytatott titkos információgyűjtés nem azonos a Be. 2018. július 1-én történt hatálybalépését követően a büntetőeljárás törvény alapulvételével elrendelhető leplezett eszköz alkalmazásával, következésképpen a titkos információgyűjtés során keletkezett ügyiratok kezelése sem a leplezett eszközök alkalmazása során keletkezett ügyiratok kezelésének szabályai meg végbe.

[34] A Be. XLII. fejezete rögzíti a titkos információgyűjtés és a büntetőeljárás kapcsolatára vonatkozó rendelkezéseket. A „kapcsolat” szóhasználat szemléletesen tükrözi, hogy a titkos információgyűjtés nem képezi a büntetőeljárás részét. Jelen ügyben folytatott büntetőeljárás megindítását megelőzően – azaz nem a büntetőeljárás részeként – elrendelt titkos információgyűjtés (így a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés) szabályait a NAV tv. IV. fejezete tartalmazza. A titkos információgyűjtést mint eljárási cselekményt tehát nem a büntetőeljárás törvény szabályai szerint végzik.

[35] A titkos információgyűjtéstől elkülönül a titkos adatszerzés fogalma, azonban jelen esetben az elsőfokú eljárás során csupán a titkos információgyűjtés körében tartozó iratok ki nem adására került sor az alábbiak szerint:

[36] A Debreceni Törvényszék a 24.B.142/2020/51. számú jegyzőkönyv 32. oldalán – a jegyzőkönyvben nem rögzített előzményeket követően – a VII. számú végzésében rendelkezett III. rendű vádlott részére irat megküldéséről akként, hogy „védő részére emailben megküldendő a két elnöki végzés”. Az 56. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldalán a IV. rendű terhelt védője észrevételezte, hogy „csak az elnöki igazolásokat találtam, a végzéseket nem találtam, az elrendelést hiányolom”. Erre III. rendű vádlott védője ezt megerősítve kijelentette, hogy „így van, nekünk is hiányzik kettő”.

[37] Ezt követően a törvényszék a 2020. október 21. napján kelt 61. számú átiratában arról tájékoztatta III. rendű vádlott védőjét, hogy „jelen ügyszóhoz nem kerülnek csatolásra a titkos információgyűjtés kapcsán hozott végzések, figyelemmel a Be. 257. § (1) és (2) bekezdésére”. Ezzel párhuzamosan III. rendű vádlott védője a 2020. október 20. napján kelt, de a törvényszékre 2020. október 27. napján érkezett 68. sorszám alatt lajstromozott, irat megküldése iránti kérelmében kifejezetten a Debreceni Városi Bíróság 2012. február 1-én kelt SzTb.24/2012/2., valamint a 2012. április 26-án napján kelt SzTb.97/2012/2. számú végzéseinek és azok kezdőiratainak megküldésére tett indítványt, azzal az indokkal, hogy „több nyomozati irat is hivatkozik ezen bírósági végzésekre, ugyanakkor az iratok között a hivatkozott végzések nem lelhetők fel”.

[38] Majd a 132. sorszám alatti utasítás mellékleteként lefűzött email üzenetben III. rendű vádlott védője 2020. december 9-én „ismételten és sokadjára kérte”, hogy a bíróság a titkos információgyűjtés „Debreceni Városi Bíróság nyitó engedélyező iratait” küldje meg a részére.

[39] Ezt követően a 2020. december 11. napján megtartott tárgyalásról készült 133. sorszámú jegyzőkönyv 13. oldalán III. rendű vádlott védőjének az iratok kiadása tárgyában kért felvilágosítást megadva a tanács elnöke ismételten felhívta a figyelmet a Be. 257. § (1) és (2) bekezdésében írt szabályokra, kijelentve azt, hogy „a további határozatokat az ügyészség nem csatolta és nem is fogja, a határozatokat láttam, részemre bemutatták, amelyeket én az ügyvéd úrnak. Amikor csatoltam volna az irathoz, a bíróság szakmai vezetése felhívta a figyelmemet a fenti jogszabályhelyekre”.

[40] A titkos információgyűjtés eredményének felhasználásakor – a feljelentés megtételekor – hatályos NAV tv. 51. § (1) bekezdése a titkos információgyűjtés célját többek között a NAV nyomozó hatósági hatáskörébe utalt bűncselekmény elkövetésének megelőzésében, felderítésében, megszakításában, az elkövető kilétének megállapításában, bizonyítékok megszerzésében határozta meg, míg a büntetőeljárás célját a Be. preambulumban is rögzített módon a bűncselekmény elkövetőjének a felelősségre vonása képezi.

[41] A titkos információgyűjtés eredménye tehát a felhasználással a büntetőeljárás bizonyításának anyagát képezi. Ugyanakkor ez nem azt jelenti, hogy a titkos információgyűjtés a büntetőeljárás része lenne, ennek következtében a büntetőeljáráson kívül eső titkos információgyűjtés során keletkezett ügyiratok megismerhetősége sem biztosított a büntetőeljárás szabályai szerint, azaz a Be. XVI. fejezetében írtaknak megfelelően.

[42] A titkos információgyűjtés eredményéhez a titkos információgyűjtés során alkalmazott bírói engedélyhez kötött eszköz elrendelésének és lefolytatásának törvényességét igazoló okiratokat kell csatolni a Be. 257. § (1) bekezdése nyomán. Az elrendelés és a lefolytatás törvényességéről való meggyőződés érdekében a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés tényét a törvényszék elnöke igazolja, amely igazolás tartalmazza a bíróság

megjelölését, az engedéllyel érintett ügy számát és tárgyát, az érintett személy nevét, a titkos információgyűjtés engedélyezésére irányuló előterjesztést, illetve az engedély kereteit [Be. 257. § (2) bekezdés].

[43] A törvény kizárólag a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtéssel összefüggésben keletkezett azon iratok ügyiratokhoz csatolását követeli meg, amelyek a titkos információgyűjtés eredményének felhasználásához, a Be. 258. § és 259. § (1) bekezdésében írt feltételek meglétének igazolásához szükségesek. Ez pedig a törvényszék elnöke által kiállított igazolás. Éppen a törvényszéki elnöki igazolás csatolásának követelménye világít rá arra, hogy a védő által „nyitó engedélyező iratok” néven említett iratok, a titkos információgyűjtés elrendelésére irányuló indítvány és az e tárgyban született bírói határozat nem képezheti részét a büntetőeljárás ügyiratainak, hiszen ellenkező esetben a törvényszék elnökének igazolására nem lenne szükség.

[44] A megismerhetőség elé a törvény okkal állít korlátot. Egyfelől a felhasználáskor hatályos régi Be. 206/A. § (2) bekezdés a) pontja szerint a bűnüldözési célból folytatott titkos információgyűjtés büntetőeljárásban felhasználni kívánt eredménye nem szükségképpen az engedélyben megjelölt személyre, illetve bűncselekményre vonatkozik. Ebben az esetben a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés engedélyezéséről rendelkező végzés értelemszerűen a büntetőeljárás szempontjából közömbös információ tartalommal bír. Másfelől a nevéből is kitűnően titkos az információgyűjtés, amellyel összhangban a törvényszék által kiállított igazolások „korlátozott terjesztésű!” minősítési jelöléssel voltak ellátva. A védelemhez való jog, ezen belül az iratbetekintés, a dokumentumok birtoklása, de általában a védekezéshez és az arra való felkészüléshez szükséges idővel és eszközökkel rendelkezés joga pedig nem korlátozhatatlan. Az állambiztonsági érdek, ezen belül az államtitok védelme hagyományosan és nemzetközileg is elfogadott oka lehet e jog korlátozásának – egy demokratikus társadalomban – szükséges mértékben [6/1998. (III.11.) AB határozat II.6.A.]. Éppen ez a korlátozás érvényesül a büntetőeljáráson kívül keletkezett, a titkos információgyűjtés büntetőeljárásban felhasználni kívánt eredményéhez a Be. 257. § (1) és (2) bekezdése alapján sem csatolandó, a büntetőeljárásban fel nem használt minősített adatokat hordozó iratokat, így a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés elrendelésére adott bírói engedélyt illetően is.

[45] Szükséges arra is rámutatni, hogy a büntető anyagi és eljárásjogi jogszabályok alkalmazásában a Be. 163. § (1) bekezdése szerint a bizonyítás tárgyát képező jelentős tény a titkos információgyűjtés szempontjából a bíró engedélyhez kötött titkos információgyűjtés büntetőeljárásban felhasznált eredménye, illetve a Be. 257. § (1) és (2) bekezdésében megkövetelt ügyiratok hordoznak, ellenben a titkos információgyűjtéssel adott bírói engedély nem. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában a titkos információgyűjtés eredményét használta fel bizonyítékként, a bizonyítékok között a hiányolt bírói engedély és annak adatai nem szerepelnek.

[46] Összességében nem tévedett az elsőfokú bíróság és nem valósított meg még relatív eljárási szabálysértést sem, amikor a kiadni kért a titkos információgyűjtés elrendelésére vonatkozó bírói engedély kiadását megtagadta, hiszen egyfelől a bírói engedély önmagában bizonyítékot nem hordoz, másfelől annak mint a büntetőeljárásban fel nem használt minősített adatnak a felhasználásáról az alapügyben eljáró bírói tanács elnöke jogszerűen nem is rendelkezhetett. Az elsőfokú eljárás során hatályban volt törvényi rendelkezések szerint ugyanis a büntetőeljárásban fel nem használt minősített adat felhasználására kizáróan a minősítő adhatott felhasználói engedélyt [a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (Mavtv.) 2024. II.29-ig hatályos 14. § (3) bekezdése]. Mindamellet a bíróság vezetője nem elzárta attól, hogy a bírói függetlenség vagy a bírói pártatlanság sérelme nélkül felhívja a bíró figyelmét a betartandó jogszabályi

rendelkezésekre. A bíróság vezetőjének ezen eljárásban ugyanis az eljárási törvényből adódó feladata van a törvényesség biztosításában.

[47] A nyomozás elrendelését követően titkos adatszerzés elrendelésére került sor, mellyel összefüggésben a régi Be. 206/A. § (3) bekezdésében írt határidő kétségtelenül nem teljesült a nyomozási bíróhoz benyújtandó felhasználására való alkalmasságról döntés indítványozása érdekében, azonban ez nem tette a titkos adatszerzés eredményét törvénytelené.

[48] A szakértő kirendelésével kapcsolatosan megfogalmazott védelmi kifogás szintén perjogi kérdés, de a bizonyítékok értékeléséhez és ezáltal ténykérdéshez is kapcsolódik. Önmagában az, hogy az elsőfokú bíróság a 2018. szeptember 10. napján meghozott 119. sorszám alatti végzésében – annak megszövegezése szerint – a szakértői intézet részéről szakértő2 adó- és könyvszakértőt rendelte ki, nem járt olyan következménnyel, hogy a szakértői vélemény a Be. 167. § (5) bekezdése nyomán bizonyítékként ne lenne értékelhető.

[49] Kétségtelen, hogy a Be. 189. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, miszerint az igazságügyi szakértőkről szóló törvény szerinti szakértő intézmény, szakértő intézet, vagy gazdasági társaság vezetője, illetve a szakértői testület elnöke a kirendelő határozat kézbesítésétől számított 8 napon belül tájékoztatja a kirendelőt az eljáró szakértő személyéről, illetve az eseti bizottság tagjairól. Ugyanakkor az igazságügyi szakértőkről 2016. évi XXIX. törvény (Szaktv.) a 119. sorszám alatti végzés meghozatalakor hatályos 48. § (1) bekezdése szerint a társaság tagja vagy alkalmazottja, illetve az igazságügyi szakértői intézmény, vagy igazságügyi szakértő intézet alkalmazottja a szakvéleményt a saját szakmai felelőssége mellett a társaság, az igazságügyi szakértői intézmény vagy az igazságügyi szakértő intézet nevében adja. A szakvéleményt az igazságügyi szakértő írja alá, emellett a szakvéleményben fel kell tüntetni a szakvéleményt készítő igazságügyi szakértő nevét és szakterületét. A Szaktv. 48. § (2) bekezdése szerint az (1) bekezdés rendelkezései irányadók arra az esetre is, ha az igazságügyi szakértői intézmény alkalmazásában álló igazságügyi szakértő természetes személyként kerül kirendelésre.

[50] A törvényszékhez 2019. április hó 16. napján érkezett igazságügyi előzetes könyvszakértői vélemény adataiból megállapítható, hogy azt szakértő2 igazságügyi szakértő aláírta, abban feltüntetésre került az azt készítő igazságügyi szakértő neve és szakterülete, illetve feltüntetésre került igazságügyi szakértői intézetként a szakértői intézet melynek bélyegzője mind a szakértői vélemény első, mind az utolsó oldalán feltalálható.

[51] Összességében tehát a szakvélemény beszerzésére tehát nem „tiltott módon” került sor, hiszen a Szaktv. 48. § (1) és (2) bekezdése értelmében akár az igazságügyi szakértői intézet, akár az igazságügyi szakértői intézmény alkalmazásában álló igazságügyi szakértő természetes személy kerül kirendelésre, a szakvéleményt a szakértő a saját szakmai felelőssége mellett adja és azt az igazságügyi szakértő írja alá, nevének és szakterületének feltüntetése mellett.

[52] A felülbírálat következő lépésként az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az ügyfelderítési kötelezettségének az I. tényállási pont kapcsán eleget tett és e körben túlnyomórészt megalapozott tényállást rögzített, mely tényállás azonban részlegesen megalapozatlan annak hiányossága és ügyiratellenessége folytán [Be.592. § (2) a) és c) pontok]. A törvényszék ugyanis az I. számú tényállási pontban írt költségvetést károsító bűntett következtében bekövetkezett vagyoni hátrány összegét tévesen rögzítette, mivel annak egy részét tévesen tekintette megtérültnek, ami mellett a bűncselekmény elkövetésének időszakát is hiányosan tüntette fel. E részbeni megalapozatlanság a 593. § (1) bekezdés a) pontja szerint az ügyiratok tartalma alapján kiküszöbölhető volt, sőt azt a másodfokú eljárásban ki is kellett küszöbölni (Kúria Bhar.I.166/2019., BH2019. 220., Kúria

Bhar.III.1.436/2018., EBH2009. B.9.). Mindezen túlmenően elírási hibát tartalmaz az elsőfokú ítélet [45] bekezdése, amit a Be. 453. § (6) bekezdése alapján ki kellett javítani.

[53] A fentiek szerint a tényállást az ügyiratok (cégmásolat, szakértői vélemény, a közigazgatási határozatok és ezek bírósági felülvizsgálata iránt indított perek iratai) alapján a másodfokú bíróság az alábbiak szerint helyesbíti és egészíti ki:

a. Elsőfokú ítélet [45] bekezdés: *a tanú15 által a Kft.-je mellett alapított betéti társaság megnevezése helyesen Tricsó és Társa Kereskedelmi és Szolgáltató Betéti Társaság, melyet beltagként vezetett.*

b. Elsőfokú ítélet [56] bekezdés: *Terhelt1 III. rendű vádlott a egyéb érdekelt3 működtetése során 2009. december hónapban is okozott vagyoni hátrányt, amelynek összege 1 167 000 forint.*

c. Elsőfokú ítélet [57] bekezdését az alábbiak szerint egészíti ki:

[54] *Az állami adóhatóság a egyéb érdekelt3-vel szemben lefolytatott részben utólagos, részben a kiutalás előtti ellenőrzési eljárások eredményeként kötelezte a Kft.-t a ténylegesen kiutalt adó összegének visszafizetésére, a kiutalás előtti ellenőrzéssel érintett bevallási időszakok tekintetében pedig a jogosulatlanul visszaigényelt adó kiutalását elutasította, az adóhiánynak minősülő adókülönbözet tekintetében annak megfizetésére kötelezte a Kft.-t.* Az adóhatóság határozatai ellen a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Kfv.I.35/490/2017/8. számú határozatára tekintettel a megismételt eljárás során hozott első- és másodfokú adóhatósági határozatok ellen előterjesztett kereset folytán a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2019. január 4. napján hozott összesen kilenc darab ítéletével az első- és másodfokú adóhatósági határozatokat megsemmisítette a 2009. november 1-től 2011. december havi bevallási időszakra, illetőleg 2012. első negyedévre vonatkozóan hivatkozással arra, hogy az adóhatóság az adómegállapításhoz való jog elévülési idején belül nem kiadmányozott és nem kézbesített az adózó számára joghatások kiváltására alkalmas jogerős határozatokat. Ennek eredményeként a NAV a kiutalás előtti ellenőrzések eredményeként visszatartott ÁFA összeg kiutalására vált kötelessé, így az 1 199 694 000 forint vagyoni hátrány fennmaradó része, 476 943 forint is ténylegesen bekövetkezett. A Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2019. január hó 4. napján meghozott kilenc darab ítéletét a Kúria 2019. december hó 5. és 2020. február hó 20. napján meghozott kilenc darab határozatával hatályon kívül helyezte és a bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.

[55] -Elsőfokú ítélet [58] bekezdés: *Terhelt1 III. rendű vádlott által a egyéb érdekelt3 működtetésével összefüggésben okozott vagyoni hátrány összege összesen 1 199 694 000 forint.*

[56] A fenti kiegészítéssel és helyesbítéssel a tényállás I. pontja teljes mértékben megalapozottá vált és a másodfokú bíróság a határozatát a Be. 593. § (3) bekezdése alapján ezen javított tényállásra alapította.

[57] Terhelt1 III. rendű vádlott esetében a történeti tényállás körén kívül eső, a személyi részbe tartozó, az elsőfokú ítélet [24] bekezdésében írt, de a joghátrány alkalmazásánál jelentőséggel bíró: enyhítő tényező eredményező körülményekre – az egészségi állapotára - vonatkozó adatok annyiban szorultak kiegészítésre, hogy III. rendű vádlott jelenleg cukorbetegsége és magas vérnyomás megbetegedése miatt rendszeres orvosi kezelés alatt áll.

[58] Az elsőfokon eljáró bíróság az ítéletét a szükséges körben a büntetőeljárási törvény előírásai szerint indokolta.

[59] A bíróság indokolási kötelezettségének teljesítése közjogi és perjogi szabályokból fakadó kötelezettség. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés második

fordulata szerint a hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni (BH2021.193.).

[60] Az indokolási kötelezettség teljesítése a büntetőeljárás törvény által megkövetelt szükséges tartalmi elemek megtartásával valósul meg (BH2013.297). A Be. 561. § (3) bekezdés d) pontja szerint az ítélet indokolásának szükséges tartalmi eleme azon bizonyítékoknak a megjelölése, amelyre a bíróság a döntését alapozta, valamint annak rövid indokolása, hogy a bíróság a tényállás megállapításánál milyen bizonyítékokat és miért, vagy miért nem fogadott el. Az indokolásnak tartalmazni kell a bizonyítékok egyenként és összességében történő értékelését (mérlegelését) és az értékelés – bírói meggyőződésen alapuló – eredményét [Be. 167. § (4) bekezdés].

[61] Az indokolási kötelezettség teljesítése – rendeltetéséből és természetéből fakadóan – annak a bíróságnak a kötelezettsége, amely a ténymegállapítást végzi, ezért alapvetően és meghatározóan az elsőfokú bíróság kötelezettsége. A másfokú bíróság nem pótolhatja az elsőfokú bíróság belső meggyőződésének bemutatását, mivel az nem sajátja. A másodfokú bíróság csupán ellenőrzi, nem pedig kitalálja az elsőfokú bíróság helyett annak gondolatmenetét. Mindebből fakadóan a bizonyítékok egyenként és azok összhatásukban történő értékelése az elsőfokú bíróság joga és kötelessége.

[62] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy az I. tényállás megállapítása során felmerült ellentmondásokat a Debreceni Törvényszék a szükséges körben feloldotta, megjelölte, hogy mely bizonyítékokat fogadott el tartalmilag hitelesnek és melyeket nem. Az indokolási kötelezettség teljesítése kapcsán számba vette III. rendű vádlott védekezését, a terhelttársai terhelő vallomásait, a releváns tanúvallomásokat, a szakértői bizonyítás anyagát, a releváns tárgyi bizonyítékokat, közöttük az okirati bizonyítékokat és a titkos információgyűjtés, valamint a titkos adatszerzés eredményét rögzítő adatokat.

[63] A védelmi jogorvoslat indokolásában rögzített érvekkel szemben az elsőfokú bíróság III. rendű vádlott bűnösségét nem csupán két bizonyítékra, nevezetesen a titkos információgyűjtés és a szakértői véleményben foglaltakra alapította. Ítéletének indokolásából megállapítható, hogy III. rendű vádlott terhére szóló bizonyítékként értékelte I. rendű terhelt és II. rendű terhelt vallomásait, azt részleteiben is rögzítette indokolásának [102]-[103] bekezdéseiben, illetőleg kitért IV. rendű terhelt vallomásának azon részleteire is, amelyek Terhelt1 III. rendű vádlott bűnösségének megállapításához vezettek. Emellett részleteiben is foglalkozott IX. rendű terhelt vallomásának azon részével, ami III. rendű vádlottra nézve szintén terhelő tartalmú volt és bemutatta a további terhelttársak – XV. rendű terhelt, XVI. rendű terhelt XVII. rendű terhelt – vallomásainak azon részeit Trikkál Tibor tanú és tanú6 tanúk vallomása mellett, amelyek egyértelműen abba az irányba mutattak, hogy a egyéb érdekelt3 által a tényállásban rögzített befogadott, illetve e Kft. által kiállított számlák valótlan tartalmúak voltak, mögöttes gazdasági esemény nélkül.

[64] A szakértői vélemény megállapításai kapcsán kétségtelen, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének [130] bekezdésében olyan megállapítást is tett, ami nem igényelt különleges szakértelmet, miszerint a egyéb érdekelt3-nek mikor alakult, ki az ügyvezetője és milyen tevékenységi köre volt, hiszen ezen megállapítások a cégnyilvántartás adatain alapulnak. Szintén nem helytálló az a hivatkozás, ami azt tartalmazta, hogy az igazságügyi adó és könyvszakértő szerint volt megkérdőjelezhető, hogy a egyéb érdekelt3 a vele kapcsolatban lévő társaságok közösségi adószámának érvényességét ellenőrizték volna, mivel erre nem voltak okirati bizonyítékok. Ez nem szakértői kompetencia, ilyen megállapítást a bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelése, mérlegelése útján tehet. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság részéről az indokolási kötelezettség körében tett helytelen megfogalmazás nem eredményezte azt, hogy az igazságügyi könyvszakértő véleménye a szakkérdéseket

érintő részében aggályossá, homályossá, kétségesse vált volna, ami a szakvélemény bizonyítékok köréből való kirekesztéséhez, más szakértő kirendeléséhez kell vezessen.

[65] A törvényszék tehát a ténykérdésekkel kapcsolatos indokolási kötelezettségét elfogadható módon teljesítette, abból megállapítható, hogy milyen bizonyítékokra alapította a döntését. Ugyanakkor ki kell térni arra, hogy aggályos és szakmailag elfogadhatatlan azon elsőbírói megjegyzés, melyre az elsőfokú bíróság bizonyíték-értékelésként tekintett; így a [132] bekezdésben a társaságok képviselőinek nyilatkozataival összefüggésben a pusztán a „már önmagukban beszédes” megjelölés. Az ilyen formájú és tartalmú megfogalmazás a bíróság bizonyítékok mérlegelő tevékenységének hitelét csorbíthatja.

[66] Az elsőfokú bíróság a szükséges körben vizsgálta a tudati tényeket is, így III. rendű vádlott tisztában volt azzal, hogy az ügyvezetése alatt álló Kft. nevében jár el, és működik abban közre, hogy valótlan tartalmú okiratok jöjjenek létre. Ezzel összefüggésben, és III. rendű vádlott fellebbezése tükrében rá kell mutatni arra is, miszerint a tekintetben, hogy a szerződés aláírását megelőzően az ügyvezető nem győződik meg a jogügyletre vonatkozó tényekkel, nem alapozza meg a társadalomra veszélyességben való tévedés megállapítását (BH2020. 60. [267]).

[67] A tények megállapításához és revíziójához kapcsolódóan rögzíti az ítéltábla, hogy az adóügyi eljárásban kiszabott adóbírság nem zárja ki az adóbírság alapjául szolgáló cselekmény miatt büntetőeljárás megindítását és büntető szankció alkalmazását, ez nem sérti a kétszeres eljárás tilalmát, de a kiszabott adóbírságnak a büntetőeljárásban jelentősége lehet [Be. 4. § (3) bekezdés] (EBD2019. B.16.). Mindebből az is következik, hogy a költségvetési csalás miatt indult büntetőeljárásokban a bíróság által megállapított tényállásnak szükségszerűen utalni kell a közigazgatási eljárásban a tettazonosság körében értékelhető eljárás adataira, így abban az esetben, ha ugyanazon cselekményért közigazgatási eljárásban a közigazgatási hatóság szankciót alkalmazott a terhelttel szemben, szükségszerűen rögzíteni kell ezen tényadatokat, és ha van rá adat, a közigazgatási eljárásban a közigazgatási szankció nyomán megfizetett összegeket is, amit a kár megtérülése körében figyelembe kell venni (EBD2019. B.16.). A kiegészített tényállás e kötelezettségének is eleget tett. A jogosulatlan adó-visszatérítés kapcsán is elengedhetetlen az elkövetési idő pontos meghatározása, így adóbevallási időszakonként az adóbevallás benyújtásának napját a tényállásban meg kell állapítani, amely kötelezettségének a törvényszék eleget tett (1/2016. BJE, 4/2013. (X. 14.) BK vélemény, Kúria Bhar.I.512/2019/5.).

[68] Végül rögzíti az ítéltábla az indokolási kötelezettség teljesítésével összefüggésben, hogy a törvényszék a tényállás megállapítása körében számot adott a döntését alátámasztó lényeges érvekről. Az ehhez kapcsolódó képviselői gyakorlat is az, hogy „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” [3107/2016. (V. 24.) AB végzés, 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, IV/1912/2023. AB végzés]. Hasonlóan érvelt az Emberi Jogok Európai Bírósága is, amikor elvi élel leszögezte, hogy az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné [Hiro Balani kontra Spanyolország, 18064/91, Ruiz Torija kontra Spanyolország, 18390/91, García Ruiz kontra Spanyolország, 30544/96, Hirvisaari kontra Finnország, 49684/99, Sholokhov kontra Örményország és Moldova, 40358/05].

[69] Az elsőfokú bíróság ténymegállapításaival szemben a védelmi perorvoslatban megjelent kifogások az elsőfokú ítélet fentiek szerinti helyes mérlegelését támadják, ami a tényálláshoz kötöttség alapvető fellebbviteli perjogi szabályai folytán eredményre nem vezethetett. A bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma annyit jelent, hogy a fellebbviteli

bíróság nem dönthet másként egy bizonyíték hitelességéről, mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság tette (BH 2019.B.9.II.). A védelmi perorvoslat nem jelölt meg olyan nívumot, perdöntő körülményt, amely megkérdőjelezné a törvényszék ténykérdésekben hozott döntését. A fellebbezés fő iránya annak sérelmezése volt, hogy a bíróság III. rendű vádlott vallomásaival szemben a tényállást miért a terhelő – a védelem álláspontja szerint kirekesztendő - bizonyítékokra alapította, amelynek az elsőfokú bíróság logikus, okszerű magyarázatát adta. A már megvizsgált bizonyítékok másodfokon való újraértékelése tartalmi és formai okból is kizárt a tényállás megalapozottsága miatt.

[70] Fontos a revízió e részében leszögezni, hogy megalapozatlansági ok hiányában, vagy a részbeni megalapozatlanság orvoslását követően a tényálláshoz kötöttség elvéből adódóan a másodfokú bíróság határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja. Ennek elvi indokát a Be. 167. § (3), (4) bekezdése adja, ami szerint a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott ereje, a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg. Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti szabad értékelése és védett mikénti értékelése (Kúria Bhar.III.1201/2018/10.). Mindezen elvek érvényre juttatása garantálja az elsőfokú bíróság úgynevezett ténybírói jellegét. Ezen elvek a felülbírált ügyben maradéktalanul érvényesültek.

[71] A megállapított I. pontbeli tényállás alapján a törvényszék okszerűen következtetett III. rendű vádlott bűnösségére, cselekményének jogi minősítése is törvényes, ezért a felmentésre irányadó védelmi fellebbezés nem foghatott helyt.

[72] A költségvetési csalás 2012. január 1. napján hatályba lépett tényállásának törvénybe iktatásával a jogalkotói akarat az volt, hogy valamennyi, a költségvetést károsító magatartás – függetlenül attól, hogy azt különböző adó- és járuléknemekre követték-e el – törvényi egységet képezzen. A költségvetési csalás tényállás törvényi egységére figyelemmel a 6/2009. számú Büntető Jogegységi Határozatban az egység valamennyi formájára vonatkozó megállapításra tekintettel, a költségvetési csalás törvényi egységét a Btk. 6. §-ának – 2022. március 1-jétől a 2021. évi CXXXIV. törvény 90. §-a által beiktatott – (3) bekezdése hatályba lépéséig a jogerős ügydöntő határozat meghozatala, azt követően pedig a cselekmény egységbe tartozó egyes rész-cselekmények miatt első alkalommal történő vádemelés lezárja. A cselekményegység lezárásáig, az egységet lezáró tény bekövetkezte előtt elkövetett valamennyi rész-cselekmény a költségvetési csalás törvényi egységébe tartozik, azok jogerős elbírálása ítélt dolgot eredményez a törvényi egységbe tartozó, de el nem bírált rész-cselekmény vonatkozásában (Kúria Bhar.I.564/2021/11.).

[73] Helyesen járt el a törvényszék a költségvetési csalási cselekmény minősítésekor, amikor figyelemmel volt arra, hogy ezen cselekmény egysége egy sajátos, különös részi törvényi egység, nem azonos a Btk. általános részében szabályozott folytatólágosság törvényi egységével, ezért a költségvetési csalás törvényi egységének megvalósulása szempontjából nincs jelentősége az egyes rész-cselekmények között eltelt hosszabb időnek. Ugyancsak helyesen járt el akkor is, mikor figyelemmel volt arra, hogy a költségvetési csalás törvényi tényállása különös részi törvényi egység, ezért valamennyi, a törvényi egységbe tartozó rész-cselekmény tekintetében a különös részi tényállás szabályai hozzák létre a cselekményegységet, emiatt a költségvetési csalást folytatólágosan nem lehet elkövetni (Kúria Bfv.I.960/2021/11.).

[74] A Btk. 2. §-ának vizsgálata során az utolsó rész-cselekmény elkövetése idején hatályos törvényt kell alkalmazni, ami jelen esetben a Btk. hatálybalépését megelőzte, ezért az 1978. évi IV. törvény és a Btk. jelenleg hatályos időállapotát kellett összevetni a Btk. 2. § alkalmazása szempontjából.

[75] A költségvetési csalás, mint törvényi (természetes) egység és az alkalmazandó Büntető Törvénykönyv, valamint a jogi indokolás revíziója során megállapítható, hogy helyesen járt el a törvényszék a Btk. 2. §-ra utalás kapcsán, amikor az ítélezése során a joghátrány (a feltételes szabadságra bocsátás) vonatkozásában a kedvezőbb, az elbíráláskor hatályos büntető anyagi jogi szabályokat alkalmazta, figyelemmel a 4/2013. (X.14.) BK véleményben írtakra is (BH2014.201.II.).

[76] A költségvetési csalás bűncselekménynek üzletszerű elkövetése is megállapítható. Az ítélezési gyakorlat még abban is egyértelmű, hogy a körülmény, miszerint a törvény rendelkezése folytán a több, egymással valódi anyagi halmazatban álló bűncselekményt összességében is egy rendbeli bűncselekményként kell minősíteni, nem vezethet oda, hogy a mesterségesen kialakított egy rendbeli bűncselekményre figyelemmel, a rendszerint több bűncselekmény elkövetését igénylő üzletszerűség megállapítására nem kerülhet sor (Kúria Bfv.II.226/2020/8.). Az üzletszerűség [Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pont] megállapításának feltétele tehát tárgyi oldalon az ugyanolyan vagy hasonló bűncselekmények elkövetése, míg az alanyi oldalon az ennek révén rendszeres haszonszerzésre törekvés. Rendszeres a haszonszerzésre törekvés, ha az elkövető az ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények véghezvitelét jövedelemszerző forrásnak tekinti. Ebből a szempontból annak van jelentősége, hogy a cselekmények elszigeteltek, alkalmoszerűek-e vagy azokat a rendszeres haszonra törekvés – mint életmód – összekapcsolja-e (BH2005. 88., Kúria Bfv.II.190/2021/8.). Az üzletszerűség kapcsán – a folytatólágossággal ellentétben – nem a rövid időközökben való elkövetésnek, hanem a rendszerességnek van jelentősége, így az ismétlődésig eltelt idő hossza önmagában véve közömbös (BH2012. 5. II.).

[77] A költségvetési csalás bűncselekményét tettesként az követheti el, akit személyében terhel a költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy a költségvetésből származó pénzeszközökkel kapcsolatban fennálló kötelezettség (Kúria Bfv.I.1.379/2020/6.).

[78] A törvényszék következetesen és helyesen használta ítéletében a 'fiktív számla', 'fiktív számlák' megjelölést is, amely fogalmat alapvetően a bírói és adóhatósági joggyakorlat alakította ki. Ebből következően azonban nem kifogásolható a számlának a tényállásban történő ilyen feltüntetése, különösen annak jogi tartalommal történő megtöltése mellett. A fiktív számlák formailag megfelelnek a törvényi követelményeknek, azonban lényeges tartalmi hiányosságaik vannak. Fiktívnek, azaz nem valós számlának minősül az a számla, amely valótlan adatokat tartalmaz az általa dokumentált gazdasági eseményre, illetve az abban részt vevő felekre vonatkozóan. A számlának a mögötte álló gazdasági esemény valamennyi mozzanatát a valóságnak megfelelően kell tartalmaznia, ennek hiánya a büntetőjogi felelősséget minden további körülménytől függetlenül megalapozza. Ebből következik, hogy a hamis, illetve fiktív számlákon feltüntetett általános forgalmi adó levonásba helyezése is tényállásszerű magatartás, ezért ennek megállapítása esetén az alanyi oldalt érintő bizonyítás során annak vizsgálata szükséges, hogy az elkövető tudata átfogta-e az inkriminált bizonylat valótlan voltát (Kúria Bfv.III.823/2021/8.)

[79] Rögzíti azonban az ítéltábla azt is, hogy abban az esetben, ha egy gazdasági eseményben nem részes cég erről számlát bocsát ki, eredményesen kétségesse sem tehető, hogy a számla fiktív. „A Legfelsőbb Bíróság rámutat arra, hogy az adólevonási jog gyakorolhatóságával kapcsolatban az adóhatóság tényállástisztázási kötelezettségének maradéktalanul eleget tesz azzal, ha ennek eredményeképpen megállapítható, hogy a kérdéses számla nem hiteles. További bizonyításra már nincs szükség, mivel ebben az esetben a számla kiállítójaként szereplő adóalany értelemszerűen nem is háríthatott át adót a visszaigénylési jogával élni kívánó másik adóalanyra.” „A Kúria osztva a Legfelsőbb Bíróság nem büntetőügyben hozott EBH2001.498. számú elvi döntésében foglaltakat, hangsúlyozza: fiktív számla esetében az igényelt bizonyításnak nincs helye. Ha tehát a számla bizonyítottan – mert

kibocsátója nem részese a tanúsított gazdasági eseménynek – fiktív, és azt annak befogadója adólevonás érdekében a benyújtott adóbevallásban is szerepelteti, nincs helye további bizonyításnak arra, hogy a számla befogadója a tanúsított gazdasági tevékenységet elvégezt-e, annak mi az értéke és áfatartalma, s ezt a befogadott számla áfatartalmával összevetve jelentkezik-e különbség.” (Kúria Bfv.II.1431/2018/5. [55]-[60] bekezdés). A fiktív számlát a könyvelésébe és az adóbevallásába beállító gazdasági társaság nem jogosult az általános forgalmi adó visszatérítésére, cselekménye költségvetési csalás. Éppen ezért az sem vezethetett eltérő tényállás megállapításához és III. rendű vádlott felmentéséhez, hogy a egyéb érdekelt³ könyvelése formailag rendben lévőnek mutatkozott.

[80] A védő álláspontjától eltérően az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában – annak [176] bekezdésében - foglalkozott a HÉA irányelvvel kapcsolatos védelmi felvetéssel is.

[81] Mindamellett az 1995. április 10-i 95/7/EK tanácsi irányelvvel módosított, a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy a nemzeti hatóságok és bíróságok feladata, hogy valamely Közösségen belüli értékesítés keretében megtagadják az adóalannyal szemben a hozzáadottértékadó-levonáshoz, - mentességhez vagy - visszaigényléshez való jog által biztosított előnyt, még akkor is, ha a nemzeti jog rendelkezései nem írják elő az előny ilyen megtagadását, amennyiben objektív körülmények alapján megállapítást nyer, hogy ezen adóalany tudott vagy tudnia kellett volna arról, hogy az érintett jog megalapozására felhozott ügylettel egy értékesítési lánc keretében elkövetett hozzáadottértékadó-csalásban vesz részt.

[82] A 95/7 irányelvvel módosított 77/388 hatodik tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az olyan adóalannyal szemben, aki tudott vagy tudnia kellett volna arról, hogy a hozzáadottértékadó-levonás, - mentesség vagy - visszatérítés joga megalapozására felhozott ügylettel egy értékesítési lánc keretében elkövetett hozzáadottértékadó-csalásban vesz részt, megtagadható az e jogok által biztosított előny, tekintet nélkül arra, hogy ezt a csalást másik tagállamban követték el, mint amelyben az e jogok által biztosított előnyt kérelmezték, illetve hogy ezen jogalany ez utóbbi tagállamban az említett jogok gyakorlásához a nemzeti jogban előírt alaki feltételeket teljesítette.

[83] A Bíróság e tekintetben több alkalommal hangsúlyozta, hogy a jogalanyok nem alkalmazhatják csalárd módon vagy visszaélészerűen az uniós jogi normákat (lásd különösen: Kittel és Recolta Recycling ítélet, EU:C:2006:446, 54. pont; Fini H ítélet; C-32/03, EU:C:2005:128, 32. pont; Maks Pen ítélet, C-18/13, EU:C:2014:69, 26. pont).

[84] A Bíróság ebből először is azt a következtetést vonta le, hogy a hatodik irányelvben előírt héa-levonási jogra vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlat keretében a nemzeti hatóságoknak és bíróságoknak meg kell tagadniuk az e jog által biztosított előnyt, ha objektív körülmények alapján megállapítható, hogy e jogra csalárd módon vagy visszaélészerűen hivatkoztak.

[85] A törvényszék a hamis magánokirat felhasználása vétsége (Btk. 345. §) megvalósulása és folytatóságossága kapcsán helyes elvek mentén döntött a bűnösségről és a cselekmény minősítéséről is.

[86] Az ítélkezési gyakorlat egyértelmű, hogy a hamis magánokirat felhasználása és a költségvetési csalás nem látszólagos, hanem az eltérő jogtárgy-sérelem folytán valóságos alaki halmazatban áll egymással (Kúria Bfv.I.1.396/2019/6.). Mivel a tévedésbe ejtés a hamis magánokirat felhasználásán kívül más módon is megvalósítható, az ily módon történő tévedésbe ejtés a költségvetést károsító bűncselekménynek nem szükségképpen eleme, így a

költségvetési csalás büntette és a hamis magánokirat felhasználásának vétsége egymással valóságos alaki halmazatban áll (EBH2017. B.18., EBH2019. B.6.IV., BH2013. 176.). A térben, időben elkülönülő részcselekmények pedig valóságos anyagi halmazatban állnak (Kúria Bfv.II.190/2021/8.). Általános érvennyel is kimondható: a valótlan tartalmú nyilatkozat tétele jogi értelemben sem azonos a hamis vagy hamisított vagy valótlan tartalmú okirat felhasználásával, mint ahogy a nyilatkozattétel a valóságban sem csak okirat felhasználása útján történhet. Emellett utalni kell arra is, hogy a valótlan tartalmú nyilatkozat tétele a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontján belül is csak egy elkövetési magatartás a tévedésbe ejtés, tévedésben tartás és a valós tény elhallgatása mellett. Az ellenkező álláspontból az következne, hogy az azonos törvényhelyben szabályozott másik három elkövetési magatartás mellett [valamint az említett törvényhely b) és c) pontjában írt esetekben] az azonos büntetési tétel ellenére a halmazat valódi, valótlan tartalmú nyilatkozat tétele esetén azonban látszólagos lenne. Ennek azonban – a kifejtettek szerint – nincs kellő alapja.

[87] A Btk. 6. § (2) bekezdése szerint pedig nem bűnhalmazat, hanem folytatólagosan elkövetett bűncselekmény, ha az elkövető ugyanolyan bűncselekményt, egységes elhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközönként többször követ el.

[88] A magánokirat-hamisítási cselekményeket a folytatólagosság törvényi egységébe kell vonni, ha azokat a terhelt ugyanazon célból és azonos sértett megtévesztésére történt felhasználással valósítja meg (BH2002. 210. II.).

[89] A Kúria 36. BK véleményében rögzített iránymutatás nyomán a fiktív számláknak az adó kapcsán való felhasználásával egyetlen jogviszonyban, és pedig az elkövető és az adóhatóság között fennálló adójogviszonyban valósulnak meg a hamis magánokirat felhasználása vétségének elkövetési magatartásai. „A magánokirat-hamisítás folytatólagosan elkövetett, ha a hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú – ugyanazon vagy több – magánokiratot ugyanazon jogviszonyból származó jog vagy kötelezettség létezésének, megváltoztatásának vagy megszűnésének bizonyítására többször használják, és a folytatólagosság egyéb törvényi feltételei is fennállnak.” (36. BK vélemény.) Ezen BK vélemény indokolásában írtak nyomán a valótlan tartalmú számlák felhasználásával elkészített könyvelés és az azok alapján benyújtott valótlan tartalmú adóbevallás a folytatólagosság megállapítását megalapozza, mert az adóalany és az adóhatóság adott adónemre (általános forgalmi adó) vonatkozó jogviszonyára terjed ki mindkettő. Egy vagy több hamis magánokiratnak ugyanazon jogviszonyból származó jog létezésének a bizonyítása során történő többszöri felhasználásával (pl. valótlan tartalmú számlák könyvelésbe, majd a benyújtott adóbevallásba beállításával) a hamis magánokirat felhasználása folytatólagosan elkövetettnek minősül (Kúria Bfv.I.1.396/2019/6.).

[90] A számlák könyvelésbe történő beállításának és az adóbevallásokban történő szerepeltetésének kötelessége a gazdasági társaság önálló képviseletre jogosult vezető tisztségviselőjét terheli, ezért a valótlan tartalmú számlák és adóbevallások, mint magánokiratok felhasználásával a hamis magánokirat felhasználásának vétségét a cégvezető III. rendű vádlott tettesként követte el (Kúria Bfv.I.1.379/2020/6.). C-131/13

[91] A fenti indokolásbeli kiegészítések mellett Terhelt1 III. rendű vádlott cselekményeinek minősítése megfelelt a büntető anyagi jogi rendelkezéseknek.

[92] E vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés enyhítését célzó fellebbezés eredményre vezetett, ami mellett a büntetés súlyosítására – pénzbüntetés kiszabására – irányuló ügyészégi perorvoslat is alaposnak mutatkozott.

[93] A Btk. 79. §-a szerint a büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el. A Btk. 80. § (1)

bekezdése szerint a büntetést céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy az igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, és az egyéb enyhítő, valamint súlyosító körülményekhez.

[94] A büntetés kiszabása mindig gondos és szerteágazó értékelő tevékenységet feltételez. Ennek során a bíróságnak figyelemmel kell lennie a büntetés törvényben rögzített céljára (Btk. 79. §) és a büntetés kiszabásának elveire (Btk. 80. §), valamint a Kúria büntetéskiszabása során értékelhető tényezőkről szóló 56. BK véleményében foglaltakra. Nyilvánvaló, hogy ezek a büntetéskiszabási tevékenység mérlegelendő, mérlegelésre váró szempontjai.

[95] Külön ki kell térni arra is, hogy a bűnösségi körülményeket egymással egybevetve, összefüggésükben kell értékelni. Nem a számuk, hanem az adott esetben meglévő hatásuk a döntő a büntetés meghatározásánál [Kúria 56. BK vélemény I. rész (7) bekezdése].

[96] Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó alanyi és tárgyi bűnösségi körülményeket túlnyomórészt helyesen tárta fel, azonban további súlyosító tényezőként kell figyelembe venni a költségvetést károsító cselekmény üzletszerű megvalósítását, illetve a közbizalom elleni cselekmény esetében a folytatólagos elkövetést. Az elsőfokú bíróság III. rendű vádlott megbetegedései közül a cukorbetegségét enyhítő körülményként vette figyelembe, azonban jelenleg ezen kívül magas vérnyomás megbetegedésben is szenved, ami szintén enyhítő hatású tényezőt eredményez.

[97] Az időmúlás mint általánosságban enyhítő körülményként figyelembe veendő tényező a büntetéskiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56. BK. vélemény III.10. pontja szerint kettős. Egyrészt jelenti az elkövetéstől számított időt, másrészt a büntetőeljárás tartamát, vagyis azt az időtartamot, ami alatt az elkövetővel szemben a büntetőeljárás folyik, azaz a büntetés kiszabása körében nem csupán az időmúlás, hanem az ettől függetlenül is megállapítható eljárás elhúzódása [Be. 564.§ (4) bekezdés b) pont] is lényeges enyhítő körülmény. Valójában a tisztességes eljárás sérelme nem a cselekmény elkövetéséhez mérten számított időmúláshoz, hanem a gyanúsított kihallgatástól mért eljárás elhúzódásához kapcsolódik.

[98] A fentiek nyomán III. rendű vádlott esetében enyhítő körülmény az elsőfokú ítélet meghozatala óta eltelt jelentős idő is, annak ellenére, hogy a (később megsemmisített) jogerős ügydöntő határozattal kiszabott pénzbüntetést megfizette és a szabadságvesztés végrehajtása is részben megtörtént, mivel az képviselő4 a IV/1272/2023. számú határozatával a jogerős ügydöntő határozat III. rendű terheltre vonatkozó részét megsemmisítette, melynek következtében a másodfokú megismételt eljárás lefolytatására kellett sor kerüljön. Meg kell ugyanakkor jegyezni, hogy az képviselő4 a később meghozott III/315/2025. AB határozatában a jelen ügyben született IV/1272/2023. számú határozatával ellentétben kifejezetten nem tartotta fenn a továbbiakban „a 25/2017. (X. 17.) AB határozat indokolásában (Indokolás [27], [29]-[31], [33]) foglalt azon megállapításokat, amelyek a bíróságok számára a régi Be. 606/B. § alkalmazására irányadók, vagyis, hogy a 2016. november 30. napján folyamatban lévő ügyekre is alkalmazni kell a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban meghatározott alkotmányos követelményt, másrészt a 2/2020. (I. 2.) AB határozat indokolásában (Indokolás [29]) a 25/2017. (X. 17.) AB határozatban kifejtett, előzőleg ismertetett álláspontot megerősítő megállapításokat, amelyek a bíróságok számára a Be. 869. § (1) bekezdés alkalmazására irányadók.”

[99] Összességében a jelentős időmúlást és az eljárás elhúzódását az alkalmazott büntetésben is meg kell jeleníteni.

[100] Terheltl III. rendű vádlott terhére rótt költségvetési csalás büntetettét a törvény 5-10 évig, a hamis magánokirat felhasználása vétségét 1 évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni, e vádlottal szemben a Btk. 81. § (1)-(3) bekezdései szerint kiszabható halmazati büntetés mértéke 5 évtől 11 évig terjedhet, melynek a Btk. 80. § (2)-(3) bekezdései szerinti középértéke 8 év. A középértékes büntetéskiszabási elv azonban pusztán orientáló jellegű szabály, nem jelent olyan kötelezettséget a bíróságokra nézve, hogy a határozott ideig tartó szabadságvesztés alkalmazásakor kizárólag a büntetési tételkeret alapján kiszámított középérték szabható ki az adott vádlottra [13/2002. (II.20.) AB határozat III.1.3.].

[101] Jelen ügyben elbírált, III. rendű vádlott által elkövetett bűncselekmények általános tárgyi súlya tehát adott, az érték kiszabható büntetési tételkeretben is testet ölt. Ugyanakkor III. rendű vádlott által megvalósított cselekmény tényleges tárgyi súlya meghatározásánál hangsúlyosan kellett figyelembe venni azt, hogy a költségvetést károsító cselekménye az adott 500 millió forint feletti értékhatár nagyságrendjének dupláját meghaladta, annak közel két és félszerese volt, ami kiemelkedő tárgyi súlyt eredményez, és ami az enyhítő körülmények körében nagy nyomatékkal figyelembe vett időmúlás és az eljárás elhúzódása ellenére nem eredményezhetett olyan büntetés kiszabását, ami az általános megelőzés kívánalmát sérti.

[102] Az említettek miatt az ítéltábla a szabadságvesztés tartamát a cselekmények tárgyi súlyával és a büntetlen előéletű, egyben megfelelő életvezetést felmutató III. rendű vádlott személyében rejlő csekélyebb fokú társadalomra veszélyességgel arányosan a törvényi minimumot kissé meghaladó 6 évre enyhítette, úgy találva, hogy így is elérhetőek a büntetés céljai, megfelelő generális visszatartó erőt szolgáltatva újabb bűncselekmények megvalósításáról, és a büntetéskiszabási elvekkel is összhangot mutatnak. E részben tehát osztotta a védelmi fellebbezés indokait.

[103] Mivel III. rendű vádlott a terhére rótt bűncselekményeket haszonszerzés végett követte el, és jövedelmi viszonyai azt megengedik, az ítéltábla a Btk. 50. § (2) bekezdésében írtakat szem előtt tartva őt a törvény kötelező rendelkezésére figyelemmel pénzbüntetésre is ítélte. A törvényi keretek közötti, jelen másodfokú ítélettel kiszabott pénzbüntetés mértékének meghatározása során az ítéltábla a tényleges napi tételszámot a bűncselekmények tárgyi súlyához, míg az egynapi tételnek megfelelő összeget a terhelt vagyoni, jövedelmi viszonyaihoz, életviteléhez igazította. A pénzbüntetés meg nem fizetése esetén alkalmazandó jogkövetkezmény rögzítése a Btk. 51. §-án alapul. Ekként a súlyosításra irányuló, másodfokon szűkített ügyészi fellebbezés a további büntetés kiszabása körét illetően eredményre vezetett.

[104] Az ítéltábla álláspontja szerint az ekként meghatározott nemű, tartamú és mértékű büntetések valóban kifejezik a III. rendű vádlott által elkövetett bűncselekmények tárgyi súlyát, megfelelnek a büntetéskiszabási elveknek, összhangban állnak a büntetés céljával és maximálisan kifejezik az egyéniesítés követelményét is, ugyanakkor nem kerültek ellentétbe az általános megelőzés kívánalmával, egyben kellő mértékben kompenzálta a másodfokú bíróság az eljárás elhúzódását is.

[105] A Btk. 74. § (1) bekezdés a) pontja szerint vagyoneklobzást kell elrendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyonra, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett.

[106] Vagyonszerzésnek tekintendő az is, ha a bűncselekmény a költségvetésbe történő befizetési kötelezettséggel függ össze; az elkövető vagy más személy, illetve gazdasági társaság a költségvetési bevétel csökkenésével azonos mértékű vagyont szerez a befizetés elmulasztásával, így a költségvetési bevétel csökkenésével azonos mértékű vagyoneklobzást kell elrendelni (Kúria 95. BK vélemény III., BH2017.142.II.).

[107] Ebből következően a vagyonekobbzás az így szerzett vagyon kapcsán nem mellőzhető. A Kúria 69. BK vélemény I. pontja szerint a vagyonekobbzás célja a bűnös úton elért vagyongyarapodás elvonása.

[108] Az irányadó tényállás szerint III. rendű vádlott költségvetést károsító cselekménye a költségvetésbe történő befizetési kötelezettséggel függött össze, ezért a Btk. 74. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése szerint az elvont vagyoni hátrányra vagyonekobbzást kell elrendelni.

[109] A Btk. 74. § (5) bekezdés c) pontja azonban kimondja, hogy – jelesül - az (1) bekezdés a) pontja vagy a (2) bekezdés szerinti vagyonra, ha azzal kapcsolatban a büntetőeljárás tárgyát képező bűncselekménnyel azonos tényállás miatt közigazgatási hatóság, állami adó- és vámhatóság végleges határozatában vagy közigazgatási perben a bíróság jogerős határozatában fizetési kötelezettséget állapított meg, a fizetési kötelezettség erejéig vagyonekobbzás nem rendelhető el. A Kúria 95. BK véleményének III. pontja is azt tartalmazza, hogy a kétszeres elvonás tilalmára tekintettel a bűncselekmény elkövetéséből eredő azon vagyonra, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett, illetve amely ennek helyébe lépett, ha azzal kapcsolatban a büntetőeljárás tárgyát képező bűncselekménnyel azonos tényállás miatt közigazgatási hatóság, állami adó- és vámhatóság végleges határozatában vagy közigazgatási perben a bíróság jogerős határozatában fizetési kötelezettséget állapított meg, a fizetési kötelezettség erejéig nincs helye vagyonekobbzás alkalmazásának.

[110] Az eljárás adatai szerint a vagyonekobbzás pontos összege a közigazgatási perek adataira figyelemmel jelenleg nem állapítható meg, annak érdemi tisztázása bizonyítás felvételét tenne szükségessé, ami a jogerős ügydöntő határozattal befejezett eljárás további elhúzódását eredményezné. A kétszeres elvonás tilalmára tekintettel ezért az ítéltábla a vagyonekobbzás mellőzte, ugyanakkor egyszerűsített felülvizsgálati eljárásban lehetőség van a vagyonekobbzás pontos összegének megnyugtató tisztázására.

[111] Az egyszerűsített felülvizsgálat körébe tartozó további kérdések felülbírlata során megállapítható, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozatára, a feltételes szabadságra bocsáthatóság időpontjára, az előzetes fogvatartás beszámítására, a bűnjelekre és a bűnügyi költségre vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezések is megfelelnek a törvénynek.

[112] A kifejtettekre figyelemmel az ítéltábla a törvényszék ítéletét a fentiek szerinti részben a Be. 604. § (1) bekezdés b) pontja és 606. § (2) bekezdése szerint megváltoztatta, míg a törvényes rendelkezéseit a Be. 604. § (1) bekezdés a) pontja és a Be. 605. § (1) bekezdése alkalmazásával helybenhagyta.

[113] A bíróságnak az képviselő4 határozatával később megsemmisített ügydöntő határozatával jogerősen kiszabott szabadságvesztését Terheltl III. rendű vádlott 2022. március 25. napjától 2024. december 14. napjáig töltötte, amelynek a kiszabott szabadságvesztésbe történő beszámításáról az ítéltábla a Btk. 92/B. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pontja alapján rendelkezett.

[114] A megsemmisített ítélettel jogerősen kiszabott és megfizetett pénzbüntetés, valamint III. rendű vádlott terhére megállapított és megfizetett bűnügyi költség visszafizetése III. rendű vádlott részére a Debreceni Törvényszék 24.B.142/2020/839. számú végleges végzése alapján megtörtént, így a jelen határozattal kiszabott pénzbüntetés vonatkozásában beszámításról történő rendelkezés az ítéltábla részéről nem vált szükségessé.

[115] A másodfokú határozattal szemben fellebbezésnek – ellentétes döntés hiányában – a Be. 615. § (5) bekezdésében és a Be. 458. § (2) bekezdés a) pontjában írt rendelkezések értelmében nincs helye.

Debrecen, 2026. február 2.

Dr. Répássy Árpádné Dr. Német Laura s.k.
a tanács elnöke, előadó

Dr. Toma Attila s.k.
bíró

Dr. Sörös László s.k.
bíró

Záradék: A Debrecen Törvényszék 24.B.142/2020/196. számú ítélete Terheltl III. rendű vádlott tekintetében a Debreceni Ítéltábla jelen határozatában írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2026. február 2.

Dr. Répássy Árpádné Dr. Német Laura s.k.
a tanács elnöke